

Af Køges saga.

Af *Otto Smith*.

Landevejspak.

Der har altid været en vis del af befolkningen i alle lande, der har fundet, at den bekvemmeste måde at tjene til livets ophold var at tigge.

Vor tid har ikke formået at komme dette onde tillivs. Sociale foranstaltninger har dog for en stor del bragt gamle og vanføre, der før i tiden var prisgivet tiggeriet, ind under bedre forhold; men hele den skare, som foruden at have vandreblodet i årerne har en afgjort ulyst mod enhver form for arbejde, den findes endnu som den fandtes for over 300 år siden.

Middelalderen fostrede en stadig voksende skare af tiggere, og den romerske kirke, der idelig holdt pligten mod de fattige frem for øjnene af sine tilhængere, lod denne tiggerhob gå i arv til den protestantiske kirke, der ikke havde midler til at afkaste åget.

Der blev vel gjort forsøg på at dæmme op for en særlig stor tilgang, men det hjalp yderst lidt. I 1500'ernes midte gav regeringen således ordre til, at alle købstæderne skulde give deres fattige et tegn på brystet, så at man kunde kende dem.

En sådan autorisering ved hjælp af tiggertegn¹⁾ fandt også sted i Køge i 1629, da borgmester og råd afkøbte Anders guldsmed hundrede tegn.

¹⁾ Hugo Matthiessen: Tiggertegn. Fra arkiv og museum 2. serie 1. bind, pag. 111 ff.

Men der gik altså 75 år, inden systemet kom rigtig i gang. Thi at der ikke før dette køb har været anvendt tiggertegn i Køge, synes tydeligt at fremgå af rådstuebøgerne, der tiltrods for en mængde tiggeraffærer aldrig nævner et ord om mangel på eller tilstedeværelsen af tegn.

En gennemgang af rådstuebøgerne¹⁾ viser et galleri af disse landevejs riddere med deres „damer”. Ingen af dem er, om man vil, privilegerede tiggere: gamle, svage eller vanføre, de er alle plattenslagere eller tyve, således som de vil findes til enhver tid.

Der er en ting, der straks falder nutidsmennesker i øjnene ved at betragte datidens rettergang, nemlig den åbenlyse uoverensstemmelse mellem teori og praksis, mellem lovens ord og straffens udmåling.

Efter loven skulde tyven hænges, horkarlen rettes og horkvinden „sækkes”, d. v. s. druknes efter at være puttet i en Sæk. Og loven havde ingen „formildende omstændigheder”.

Det havde derimod dens udøvere. Vel sandt, at manges tyv maatte dingle i galgen, men i de allerfleste tilfælde gik nåde for ret. Det synes, som om renæssancen er begyndt at se mildere på forbryderne, og i de allerfleste domme, der fældes, vil man finde udtryk som „på gode menniskers forbøn” eller blot, at forbryderen „bleff endnu benådit”.

I stedet for lovens strænge straffe tyede man som advarsel til et par timers ophold i halsjernet på kagen og derpå følgende udvisning af byen.

At man derved kun skubbede ansvaret fra sig og over på den næste by, tænkte man ikke på. Man kom jo ikke ondt tillivs ved blot at få forbryderen praktiseret ud af portene.

Trods udvisningerne og risikoen for større straf er det også mærkeligt at se, hvorledes de bortviste atter og atter vender tilbage.

Man kan finde skattemandtaller med bemærkninger om, at vedkommende „er byen forvist”, og dog finde dem boende der år efter år bagefter. Området var dog ikke større, end at

¹⁾ Den ældste er fra 1597. Det følgende er resultatet af gennemgang af tiden indtil år 1600.

det let kunde overskues, ja selv i offentlige papirer, der dog ofte kom rådet i hænde, kunde det jo ses, at loven ikke var sket fyldest. Men der synes at have hersket en udpræget ulyst til at beskæftige sig dermed.

Og tiggernes og plattenslagernes, de store og de små forbryderes skare voksede stadig og spillede en førende rolle i tidens rådstuebøger. Ved en nøje gennemsøgning af disse vil man sikkert kunne følge enkelte af denne flok fra by til by over det meste af landet.

Det er ofte ganske interessante typer, man kan finde ved at blade rådstuebøgerne igennem.

Anna Medkens, skøgen, havde nu atter været på spil i Køge med sin løbsagtighed og sit onde levned.

To gange før havde det været galt med hende, og hver gang havde hun lovet, at hun, når hun havde udstået sin tid på kagen, skulde forlade byen og aldrig vende tilbage mere.

Nu havde hun atter siddet i kælderens nogle dage, medens man tyggede på, hvad man skulde gøre ved hende. Egentlig skulde hun jo sættes for den forargelse, hun stiftede ved sin blotte nærværelse.

Men resultatet blev som sidst. Hvis hun vilde love selv at gå godvillig op på kagen og blive stående der til almindelig beskuelse, spot og spe til klokken fem om eftermiddagen, skulde hun slippe med bortvisning af byen!

Og skøn Anna gjorde for tredje gang sin „strenge forplict” aldrig mere at lade sig finde hverken i byen eller i møllehusene på den nørre eller syndre side. Gjorde hun det, var det med livs og helses fortabelse.

Derpå strøg hun af by til nye eventyr andetsteds.

Med tiggeriet rundt om fik det så nogenlunde at være, men når det skete med trudsler, tog øvrigheden affære.

En dag indbragte bysvenden en sådan karl. Det viste sig at være en forløben degn.

Nu var en degn for domstolene desværre ingen ualmindelig sag i de dage. De rekrutteredes blandt disciplene i latinskolen, der allerede i mesterlektien begyndte som „løbedegne” i kirkerne rundt om den købstad, hvori skolen fandtes.

Som regel opnåede enhver, der tog sin anden eksamen, at få et præsteembede, hvor ringe det end kunde være; men skønt de fleste studenter ikke ofrede en styver på deres uddannelse, men levede af almisser, var der ikke få, der aldrig nåede længere end til mesterlektionen — og så blev de degne!

Det siger sig selv, at det ikke var den bedste part af den forhutlede og forsultne sorte skare, der gik den vej.

I bedste fald var de nogle halvstuderende røvere, således som vi kender typen Per Degn i „Erasmus Montanus”; men ofte sank de ned blandt det udskud og pak, der fyldte landevejene. Og her var de farligst, fordi de havde en vis uddannelse og derfor lettere stak godtroende folk blår i øjnene.

Anders Poulsen hørte for så vidt til de mindre farlige, som han kun havde truet sig penge til — i hvert fald i dette tilfælde. På den anden side var der i trudslen noget, der tydede på, at han vilde hævde sit ry for at have gået i den „sorte skole”, idet han bad om penge, „hvis de da ellers vilde haffue gott och gaffuen aff huis (d. v. s. hvad) di haffde”.

Det blev et ganske interessant forhør, der ikke, som det ellers var skik i datidens uudviklede forhørssystem, nøjedes med anklagedes forklaringer, når der ikke netop var vidner.

I dette tilfælde havde borgmesteren også særlig gode kort på hånden, idet man samtidig, og uden at Anders Poulsen anede det, havde fanget hans samleverske.

Anders forklarede, at han var født på Fyen og havde været degn i en lille by i Skåne. Her havde han været gift, men hans kone var død, og han havde aldrig siden haft nogen kvinde „for sin skrøbeligheds skyld”.

Stillet over for den kendsgerning, at man vidste udmærket besked med hans horkvinde, måtte han jo indrømme, at der var en skånsk kvinde, som han havde levet sammen med i fem år, men han var hverken trolovet eller viet til hende.

Angående dette sidste levede man på denne tid i stor vildrede med, hvad der var ret og rigtigt. Tidligere var trolovelse som en kirkelig handling gået forud for det endelige ægteskab; men dette sidste strøg man i store dele af befolkningen og opfattede trolovelsen som fuldgyldigt ægteskab.

I 1582 var der imidlertid kommet en kongelig ordinans, der gjorde brylluppet til det eneste retsgyldige ægteskab; men

alligevel bibeholdtes den kirkelige trolovelse. Alt var derved kommet i en håbløs forvirring¹⁾).

Det kan derfor ikke undre, at man på denne tid endnu side-stillede trolovelse og vielse.

Havde de nogen børn sammen?

Ja, han maatte indrømme, at de havde haft et barn, men det var dødt.

Havde han nogen sinde været på Lolland?

Nu begyndte Anders Poulsen at mærke, at nettet trak sig sammen om ham; men han svor dog på, at på Lolland havde han aldrig været.

Efterskrivningen af forbrydere fra den ene by til den anden var ikke meget i brug på den tid, men Anders Poulsen synes dog at have været efterlyst; thi efter fornyede spørgsmål måtte han efter mange udflugter indrømme, at han havde udsat barnet på Lolland.

Han blev nu spurgt, om kvinden, han levede sammen med, fejlede noget; men han svarede, at han kendte ingen skrøbelighed hos hende.

Spørgsmålet var ikke uden årsag. Medens han blev forhørt, havde kvinden fordrevet tiden med at falde om og foregive et anfald.

Selv erklærede hun, da hun blev ført ind og han ud, at hun led af den faldende syge (d. v. s. epilepsi), som hun havde to gange daglig, men ikke om natten.

Hun erklærede, at hun havde været gift med Hans skræder i Malinø og havde et barn med ham; men for seks år siden havde hun truffet Anders Poulsen og var løbet af lande med ham. I Modsætning til ham mente hun, at hr. Marchen i Krop i Skåne havde trolovet dem.

Som det ses af det foregående, var der gennem de modstridende forklaringer og ved de mange tilståelser, der efterhånden var aftvunget dem, bragt et udmærket materiale frem til at få deres forhold belyst tilbunds.

Om det er sket, og om det overhovedet har været nødvendigt efter datidens afstumpede retsbegreber — derom tier protokollen.

¹⁾ Troels-Lund: Dagligt liv IX 172 ff. 4. udg.

Måske er der blevet gjort kort proces med dem. Skulde loven følges, havde een af deres forbrydelser været nok dertil.

Kort tid efter var endnu en degn fra Skåne anklaget for retten. Også han levede sammen med en kvinde, og fra hende havde han taget et skørt og ladet sig sy klæder af. Han slap billigt mod at love at erstatte skørtet.

Hvad degnen Anders Poulsen kun havde antydnet, det førte Jens Jensen ud i fuldeste dagslys.

Det var ingen dårlig forretning at spekulere i folks overtro. Men naturligvis måtte det gøres gedult, thi øvrigheden var svært på tærne efter enhver art af trolldomskunst. Det var de store heksebrændingers tid, det var optakten til Køge huskors og hvad dermed fulgte.

Fredag før St. Peders marked kom Jens Jensen ind til Peder Svendsens i Lellinge og bad om noget mad. Manden var ikke hjemme, men hans kone, Ludtze hed hun, gav ham noget at spise. Under dette så han meget opmærksomt paa Ludtze og sagde, at hun var meget syg, og at det var ondt folk, der havde gjort det.

Ludtze kendte dog ikke noget til nogen sygdom.

Imidlertid gik Jens Jensen ud til en kvinde, han havde med, og hun gik ind i gården og bad om noget kål.

Det fik hun, men hun greb ogsaa Ludtzes hånd, skuede hendes fingre og svor ved sin sjæls salighed, at Ludtze var for-gjort, men at hendes mand kunde helbrede hende, hvis hun kunde tie med det.

Da Peder Svendsen kom hjem næste dag, var omstrejferne der igen med deres forgørelsessnak, og tilsidst var de to mennesker så opfyldt deraf, at de halvvejs gik ind på, at der måtte gøres noget

Da slog Jens Jensen sit store slag! Han erklærede, at han først vilde undersøge, om årsagen til denne ondskab var over eller under jorden.

Til den ende tog han et ølkandebånd, slog med kridt en cirkel derpå og tegnede deri et kors. Yderligere skrev han noget, som de to arme mennesker mente måtte være bogstaver. Selv kunde de hverken læse eller skrive, så alene deri var denne mand jo noget særligt.

Han fremtog dernæst et stykke papir og sagde, at derpå havde han skrevet både konens navn og hendes fædrenavn. At han kunde vide det uden at have spurgt, var jo et godt tegn på hans overnaturlige kræfter.

Papiret lagde han på korset inde i kredsen og begyndte sin besværgelse. Ved himmel, jord, stjerner og planeter besvor han de magter, der havde forgjort Ludtze, at hvis de var under Jorden, skulde de flytte papiret ud af kredsen.

Men papiret lå stille og dødt.

Atter besvor han de onde magter, at hvis de var over jorden, skulde de flytte papiret.

Og se — ganske langsomt begyndte det at krybe ud af kridtcirklen, længere og længere hen mod kanten, indtil det faldt på jorden!

Peder Svendsen og Ludtze var rystede over, hvad de havde set. Der var altså ingen tvivl om, at Ludtze jo var forgjort.

Jens og hans kvinde blev bedt indenfor, og aftalen blev, at Jens skulde have 2 daler for at helbrede Ludtze, 1 udbetaltes ham straks, og 1 skulde han have, når han kom tilbage.

Heldet havde nu gjort Jens overmodig. Han pralede med, at han også kunde slå øjet ud på tyve, og han viste dem en jernbrod, som han havde i sit pennarium. Det var instrumentet, der blev brugt dertil, forklarede han.

Nu var Ludtze kommet i ånde. Hun tiggede og bad sin mand om at lade Jens slå øjet ud paa den, der havde stjålet hendes kvie.

Det kunde Jens sagtens gøre, pralede han. Ikke alene skulde hans slå hans øje ud, men han skulde få ham til at komme gående ind i deres gård med øjet udslået. Og det skulde ske inden torsdag.

For det skulde han have et par sko og en mark penge.

Men han kunde mere endnu! Han kunde også give dem gode råd, hvis deres køer skadede noget på mælken.

Om nu alt det praleri havde gjort Peder Svendsen nøgtern, eller han var blevet det, efterhånden som han fik Jens på afstand, nok er det, at nogen tid efter fik han Jens sat i kælderren i Køge.

Jens kom for borgmester og råd, og Jens var en meget lille karl.

Han havde ikke begreb om, hvad han havde skrevet på ølkandebåndet, for han var i samme tilfælde som Peder Svendsen og Ludtze, at han hverken kunde læse eller skrive. Hvad han havde læst over det, var da heller ikke andet end noget af det latine a—b—c, som han havde hørt.

Papiret havde han fået til at bevæge sig ved hjælp af et hestehår, og der stod kun noget krimskrams på det. Hvad jernbrodden angik, havde han ikke andet end et gammelt søm, som han viste frem i retten.

Peder Svendsen vilde blot have sine dalere igen, men om han fik det, er meget tvivlsomt. Han burde dog også betale noget i lærepenge!

Nogen tid senere blev der på rådstuen indbragt en kvinde med et spædbarn på armen og en større dreng ved hånden.

Hun havde stjålet, og det slet ikke så lidt, lige fra gryder, gangklæder og knive til sølvkæder og småmønt. Men hun nægtede rent ud, og da hun overbevistes om at have solgt sagerne igen, erklærede hun, at hun havde fået dem af en pige, der havde bedt hende om at sælge dem. Dog vidste hun hverken, hvad pigen hed, eller hvor hun boede.

Den ubekendte, der overlader den slags ting til helt uskyl-dige mennesker, og som daglig optræder i vore moderne avisers spalter, var altså lige så aktuel for 300 år siden!

Døden var jo egentlig den tyvekvind vis, men — hvad skulde man så gøre med børnene? Rådstueretten fandt, at det var fornuftigere at benåde hende for hendes spæde barns skyld og derefter forvise hende af landet. „Landet” vilde jo på den tid sige landsdelen, og altså kunde Jylland, Fyen eller Skåne få tyekvinden at trækkes med. Enhver hytter sit!

Hele forbrydergalleriet har passeret os: skøgen, den truen-de tigger, plattenslageren og tyven, vi mangler endnu gavtyven, men han kommer.

En dag, da en borgermand i Køge sad ved middagsbordet med sin familie og tyende, kom en fremmed karl ind ad døren.

Han stillede sin kæp i krogen og lagde en stor teglsten, han bar under armen, på skiven, nejede pænt og kyssede sin hånd og gjorde derefter tegn til, at han gerne vilde spise og drikke.

Alle forstod nu, at det var en stakkels dum (d. v. s. stum) mand. Sådan en kunde man ikke forsvare at sige nej til. Han var „mærket” af Gud, og overalt, hvor han kom frem, fik han mad eller penge, der i dette tilfælde mand og mand imellem benævnedes „guds almisse”.

Sådan rigtig klog var denne mand nu heller ikke. Han klappede meget pænt vuggebarnet på hovedet, men vilde derefter absolut, at moderen straks skulde tage det op og give det die. Dette med teglstenen, som han slæbte rundt med, tydede jo heller ikke på overvættes klogskab.

Nå, denne mand gik fra hus til hus, og overalt fik han sin „guds almisse”, bl. a. hos borgmesteren, hvor han også faldt ind. Herfra kunde man næppe få ham ud igen, thi borgmesteren sad netop og drak med et par fremmede skippere, og her vilde den „dumme” nok være med. Nu var der dog også grænser for medlidenheden, og tilsidst blev han smidt ud. Alligevel må han have fået en del våde varer rundt om, thi da han kom i et andet hus, opførte han sig uanstændigt, så at bysvenden måtte tilkaldes.

Og da borgmesterens fremmede var gået, og han selv følte trang til at køle panden lidt efter den gode Rostocker-mumme og derfor tog sin havenøgle for at gå ud i sin have vest for byen, hvem ser han da i Havnestrædet andre end den dumme, der stod og talte med en kvinde — talte med hende, så at det kunde høres langt bort!

Han var altså ikke mere „dum” end borgmesteren selv, og det kan nok være, at denne fik munden på gлед. Fyren blev sat i „hækken”, et af datidens mange kælenavne for rådhuskælderens fangehul, og da han blev fremstillet for retten, var han meget spag. Han lovede bod og bedring og fik af nåde lov at stryge sin kås.

Men i næste by drev han vel spillet igen; måske endda med større forsigtighed, belært af erfaringen.

Og hans idé var jo heller ikke så tosset endda!

En skarns qvind.

En skønne dag i året 1599 stod der en ulykkelig mand på rådhuset i Køge og bad om borgmesters og råds hjælp mod sin kvinde, som han ikke selv kunde styre.

I al almindelighed var hun ham en livets plage, og nu havde hun yderligere frataget ham ikke alene alle hans rede penge, men også alle adkomstbeviserne til de tre huse, han ejede der i byen, og til de penge, som han havde tilgode hos godtfolk.

Værst af det hele var det dog, at hun også havde frataget ham hans signet. Alt det andet var vel nok en slem umyndiggørelse, men det sidste var dog det, der bragte bægret til at flyde over: det var jo ligefrem at berøve en mand ikke blot hans gode navn, men enhver retslig handlekraft.

Manden hed Jacob bødker, og man får ikke megen sympati for ham i første omgang. Tænk en mand, der lader sig i den grad lumpe af sin kone, at han må søge rådets hjælp for at klare sig mod hende!

Nå, det skal nu indrømmes, at Anna bødkers var ualmindelig skrap i al sin færd.

Byens borgmester var på den tid Oluf Nielsen Brøgger. Han sendte en af rådsfuetjerne med bud til Anna om at ulejlig sig op på rådhuset, og her foreholdt han hende det usømmelige i hendes optræden.

Hvis hun imidlertid vilde love at leve i kristelig og god omgængelse med sin mand, således som en ærlig kvinde nu en gang burde forholde sig, så skulde alt være glemt.

Jacob gav som det pjok, han var, straks sit minde hertil; men Anna var rygende gal i hovedet. Hele dette postyr med borgmester og rådmænd og bysvenden, der havde hentet hende derop, må have oprørt hende særligt, for hun svor på, at hun for ingen del vilde have mere omgængelse med Jacob som husbonde, nej, så vilde hun hellere miste både liv og gods.

Nå, som det imidlertid så ofte går i retssager, hvor den ene part farer op som en løve og falder ned som et lam, således gik det da også her med Anna bødkers.

Rimeligvis har borgmesteren kørt sit svære skyts frem. Den store magt, som kirken den gang havde over folk, gjorde det forholdsvis let at hente hjælp hos den. Lutherskikkelsen strålede med en egen glans, og hans kraftige, manende ord gjorde ofte god virkning.

Og hvad sagde Luther ikke om forholdet mellem mand og hustru: Manden er kvindens hoved! Det var da rene ord. Og hed det ikke også, stærkt understreget af den store reformator: Konen skal være sin mand underdanig!

Hvorom alting er, den opfarende kvinde besindede sig.

Hvor stor sejren var, skal jeg lade være usagt. Ganske vist siger protokollen, at Anna bad om forladelse og lovede, at hun aldrig mere vilde fortørne sin mand efter denne dag, hverken i ord eller gerninger. Men det må erindres, at det var et mandfolk, der førte pennen, så det er jo nok muligt, at han har smurt lidt tykt på for at understrege den mandlige overlegenhed.

Om nu Anna bødkers holdt ord, ved vi ikke, men der er meget, der tyder på det modsatte. Desuden var Jacob bødker jo ikke den mand, der drog lære af sin samtids fyndord: Tre ting hører til en ond kone: krabadsk, knytnæve og blåt øje!

Eller det lille rim:

Når hønen for sin hane galer,
og konen førend manden taler,
hønen straks på spiddet jag,
og kvinden giv et godt mundslag!

Der gik kun et godt halvt år, så lod Anna bødkers høre fra sig igen; thi tre ting trættes aldrig: Skib, kværn og skarns qvind, som et andet mundheld fra den tid siger.

Ulykken var nemlig, at Jacob bødker og borgmesteren boede i samme stræde, og således havde Anna daglig den mand for øje, der havde ydmyget hende så dybt og såret hendes kvindelige selvfølelse, som hun ellers nok forstod at hævde.

Til at begynde med nøjedes hun med at give knubbende ord på afstand, men efterhånden fik hun opsparet så megen galde, at hun måtte af med den.

En dag i november fik hun bersærkergang. Anfaldet varede i to dage.

Først snakkede hun ondt om borgmesteren til alle, både dem, der vilde høre derpå, og dem, som hun måtte rabe det

efter. Hun kaldte ham hånligt for Spæde-Claus og beskyldte ham for at have taget 100 daler fra hendes bord. Hvad borgmesters kone angik, den — nok sagt, så havde hun, før han giftede sig med hende, stjålet fløjel og damask i København og havde siddet i kælderens der.

Da Annas raseri var på det højeste, overfaldt hun borgmesteren selv.

Han skulde hellere se at få sin kones skudsmål hentet fra København! Hun var kommet derfra både som en tyv og en hore! Selv var han en ægteskabsdjævel, og det var ganske sikkert, at han havde en djævel nedgravet i sin gård, som tog al lykke og næring fra de andre i strædet!

Måske havde borgmesteren ikke talt helt pænt om hendes broder, der da for så vidt heller ikke havde krav på særlig pæne ord, eftersom han var blevet hængt; thi Anna råbte efter borgmesteren:

„Må min broder ikke hænge der han hænger, så tag ham ned og siud (kog) ham i din kål og giv (det) til kællingen på Fennediget!”

Om dette med kællingen på Fennediget nu var en gængs talemåde i byen den gang, eller om det var tænkt som en ud-søgt artighed mod borgmesters kone, skal jeg lade være usagt. Da Anna kort tid efter stod for borgmester og råd, måtte hun jo vedgå, at hun havde brugt alle disse ukvemsord.

Stejl og hård var hun, men hun måtte jo indrømme, at det var løgn med de hundrede daler. Da hun sidste gang var for retten med sin mand, var borgmesteren fulgt med hjem for at se, at hun udleverede alt. Da der endnu var nogen tvist imellem ægtefællerne angående hundrede daler, bad de borgmesteren tage disse i forvaring indtil videre, og hun måtte indrømme, at de var blevet udbetalt dem igen.

Borgmesteren spurgte nu Jacob bødker, om han vilde tage hende i forsvar; men han erklærede, at han selv havde ufred nok med hende.

Her i retten var han åbenbart kæphøj nok!

Anna blev gal i hovedet over denne bemærkning og erklærede, at han var hendes pestilense, og de var lige ved at komme hinanden i håret i den anledning.

Så spurgte borgmesteren da, om ikke en af de tilstedeværende gode mænd vilde gå i borgen for hende, mens sagen stod på, så at hun ikke i den tid brugte skældsord mod nogen.

Men naboerne, der var mødt som vidner, sagde pure nej. De bad kun borgmester og råd om at skaffe dem fred i gaden.

Denne følelse af at stå ene med alle imod sig må åbenbart have knækket Anna bødgers. Hun brød pludselig sammen og bad Oluf Brøgger så mindeligt om at være hendes ven og for guds skyld tilgive hende.

Men borgmesteren var ubønhørlig. Sagen angik hans og hans hustrus ære, og retten måtte dømme dem imellem.

Resultatet var for så vidt pauvert, som der ikke skete andet ved dommen, end at Anna måtte love bod og bedring, og hendes beskyldninger kendtes „døde og magtesløse”. End ikke en bøde fik hun.

Anna bødgers synes således at have været en skarns quind; men vi må alligevel ikke dømme hende for hårdt. Det eneste eftermæle, hun har fået, er disse to retssager, og det er temmelig lidt at dømme efter.

Hun har måske også haft sine dyder; thi, for at holde os til datidens mundheld:

Et knortet æble kan dog alligevel være godt!

Gammel Køge kirkes jord.

Da Køge blev anlagt ved åens udløb, gik det selvfølgelig ud over landsbyen Gammel Køge. Købstaden trak dens beboere til sig, og efterhånden lagdes også en del af dens jord ind under den stadig voksende havneby.

Gammel Køges kirke kom efterhånden i forfald og blev ikke udbedret. Tilslidst blev den helt nedbrudt, efter at sognefolket var lagt ind under St. Nicolai kirke i Køge.

Dens ejendele blev da også tillagt Køge. I rådstuebogen 1597 finder vi en fortegnelse over de jorder, den havde ejet, og som nu blev givet købstaden:

Register på huis jorder som haffuer ligget till gamle Kiøge kircke, och nu ligger her til Kiøge kirche, sidenn at forskrevne gamle Kiøge kirche er afbrudt och folckenne der aff byerne

søge hiid thill Kiøge kirche, och thend holder for deris rette sognne kirche, er som her effterfølger.

Først på thend syndre siide vid Kiøge åe ett støcke jord vid plougledit, kannd udj såes 4 skp. kornn.

Ther nest nordenn eet dige vid samme plougled ett støcke kaldes preste snabenn, såes indthedt udj, thij thed er kratte och er på it halff les engh.

Thedt thredie støcke ligger och vdj samme marck, kand och vdj såes 4 skp. kornn.

Item ett støcke jord vestenn Rasmus Juds gård for synnden åen, falder och 4 skp. korn vdj, och ther hoes it les enngh.

En lidenn engh vnder skougen vid Lelllinge enge skiell på 1 les engh.

End nordenn Kiøge åe thre thynner haufre jord på Ølbye marck vid høygenn.

Thre støcker enngh, thet enne i lindett vid åen, thet anndet i Huenne mossenn, huert på it les eng eller lige som dett groer thill.

Item ett støcke jord veed Anders skomagers gård på 4 skp. sed.

Noch en lidenn enge plett bag kirkegården.

Disse forskrevne kirche jorder haffuer presternne her i Kiøge altid hafft vdj brugh thill derris lønns forbedringh, this- ligeste huis konngens og kirckens thiender aff gamle Kiøge anlanger, tha haffuer och presterne her samestedtz årliggenn haffdt sammen thiender thill deris vnderholdning och lønns forbedringh for vores thiid, så vell som di end nu haffuer, så vij icke viide nogenn affgift ther på att verre taxerit i nogenn måde.

End haffuer leigede till forskrevne gamle Kiøge kirche een lidenn lund på gamle Kiøge marck synden åenn nordenn Kragebroen, huilcken lund salige høglofflige kongelige majestæt nådigste haffr vnndt och thilladt indbyggernne her i Kiøge thill bysenss gaffn och haffnens forbedringh att mue niude och bruge epther hanns nådes breff och segell som her epther følger:

Wij Frederich thend andenn meth guds nåde Danmerckis, Norges, Vendis och gothers konningh, hertug wdj Slesvig,

Holsten, Stormarn och Dyttmersken, greffue udj Oldenburgh och Delmenhordst, gjører alle vitterligt, att eptherdj gamle Kiøge sognnefolck nu søge thill sognekirckenn vdj vor kiøbstedt Kiøge, och ther høre predicken och gudtzs ord och thend holder for deris rette sognekircke, tha haffuer vij aff vor synderlig gunst och nåde vndt och thilladt, och nu meth dette vortt obne breff vnde och thillade att borgemestere och rådmend vdj forskrevne vor kiøbsted Kiøge mue bekomme en liden lund, på forskrevne gamle Kiøge marck ligge nedst nordenn for Kragebroen, vdj vester till Skiellbecken, vdj øster och nordenn till Maderne eller engfaldett veed, både s[]østenn och nordenn, huilcken lund lå thilforrn till gamle Kiøge kirche, thisligste en liden snauffe på samme marck liggennendes som kaldis preste snauffen, och mue och skulle the samme lund med forskrevne snauffe lade indheignne och thet siden hereffter haffue, niude, bruge och beholde der thill byen. Skulle the och vdj forskrevne lund mue lade hugge aff threerne thill hielp theris haffen der for byen, end att holde vid machtt och ferdig gjøre och i andre måde thet byen till gaffn och fordell at bruge. Thi forbiude wij o. s. v.

Giffuit på vort slott Kiøpenhaffnn thend 22' dag februarij år MDLXXI. Vnnder wortt signett.

Thill ydermere withnesbiurd att så i sandhedt er, thet winnder vij borgemester och rådmend i Kiøge meth voris stadtzs indsegell her vndertruckett. Kiøge thend 30 martij Anno 1597.

